

Förordning om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur (TEN-E)

Infrastrukturdepartementet

2021-01-19

Dokumentbeteckning

COM (2020) 824

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, och upphävande av förordningen (EU) No 347/2013.

Sammanfattning

Den 15 december 2020 presenterade kommissionen ett förslag till reviderad förordning om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur (TEN-E), samt upphävande av den tidigare förordningen från 2013. Detta för att anpassa förordningen till målsättningarna i den gröna given och målet om klimatneutralitet till 2050.

Kommissionen föreslår en uppdatering av de infrastrukturkategorier som ligger till grund för urval av projekt av gemensamt intresse (PCI). Dessa projekt kan eventuellt få EU-finansiering från fonden för ett sammanlänkat Europa (Connecting Europe Facility - CEF). I förslaget stryks stödet för infrastruktur inom olja och naturgas, samt tre nya kategorier inrättas för vätgasinfrastruktur, elektrolysörer, samt smarta gasnät. Förordningen föreslår också en ny prioriterad infrastrukturkorridor för havsbaserat elnät, som ska bidra till ökad havsbaserad förnybar energiproduktion.

Regeringen välkomnar revideringen av TEN-E-förordningen för att anpassa den till den gröna given och målet om klimatneutralitet senast 2050. Regeringen välkomnar särskilt att infrastrukturkategorin för olja och gas är borttagen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 11 december 2019 presenterade Europeiska kommissionen meddelandet om den europeiska gröna given (Faktapromemoria 2019/20:FPM13). Syftet var att främja ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp senast 2050. Meddelandet aviserade en rad kommande lagstiftningsförslag och strategier. Som en del av den gröna given presenterade kommissionen den 15 december 2020 ett förslag till reviderad förordning om transeuropeisk energiinfrastruktur. Förslaget syftar till att anpassa förordningen till den gröna givens mål om bland annat klimatneutralitet till 2050. Nu gällande TEN-E förordning antogs 2013.

1.2 Förslagets innehåll

Revideringen av TEN-E-förordningen syftar till att göra förordningen kompatibel med den gröna givens mål om klimatneutralitet till 2050 och klimatmålet om minst 55% utsläppsminskningar av växthusgaser till år 2030 liksom målsättningar om ökad marknadsintegration, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Förordningen reglerar processen och de urvalskriterier som gäller för projekt som kan klassificeras som PCI eller projekt av ömsesidigt intresse med tredje land (PMI). Dessa projekt kan eventuellt få EU-finansiering från fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF).

Revidering av infrastrukturkategorierna i förordningen

Revideringen innehåller förslag på uppdaterade infrastrukturkategorier som är berättigade för urval som PCI:s. Förslaget innebär att stödet för infrastruktur inom olja och naturgas avslutas. Istället föreslås tre nya kategorier: vätgasinfrastruktur, vissa typer av elektrolysörer, samt smarta gasnät. Förordningen föreslår också en ny prioriterad infrastrukturkorridor för havsbaserat elnät, som ska bidra till ökad havsbaserad förnybar energiproduktion. Totalt innehåller förordningen alltså fem infrastrukturkategorier; elnät, smarta gasnät, vätgas, elektrolysörer samt koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Ny korridor för havsbaserad förnybar energi

Kommissionen betonar att unionen avsevärt måste öka sin produktion av förnybar el genom att bland annat skala upp den havsbaserade förnybara energin till 340 GW (40 GW havsenergi och 300 GW havsbaserad vindkraft) till 2050 för att klara målet om netto-noll utsläpp.

Kommissionen föreslår därmed att medlemsstaterna inom sina specifika prioriterade korridorer för havsnät, senast den 31 juli 2022, med stöd av kommissionen, gemensamt ska definiera och enas om samarbete om mängden havsbaserad produktion som ska distribueras i varje havsområde år 2050, med förslag på kontrollstationer för uppföljning år 2030 och 2040.

Nya kategorier för vätgas

Kommissionen föreslår nya kategorier för vätgas som bland annat består av överföringsledningar för transport av vätgas som möjliggör framväxten av ett integrerat vätgasnät som förbinder länderna i regionen.

Ny kategori för elektrolysörer

Kategorin för elektrolysörer syftar till att minska koldioxidutsläppen och öka energisystemintegrationen.

Ny kategori för smarta gasnät

Kommissionen föreslår en ny kategori för att främja smarta gasnät för att underlätta integrering av förnybara gaser med låga koldioxidutsläpp (inklusive biometan och vätgas) i nätet.

Fortsatt fokus på CCS

Kommissionen föreslår även att förordningen ska fortsätta att omfatta en kategori för gränsöverskridande transporter av CO₂ med utveckling av transportinfrastruktur för koldioxid mellan medlemsstaterna och angränsande tredjeländer för lagring av koldioxid.

Projekt av ömsesidigt intresse med tredje land (PMI)

Förslaget innehåller nya bestämmelser om stöd till projekt som förbinder EU med tredjeländer, det vill säga Projekt av ömsesidigt intresse (PMI) i de fall det finns ömsesidiga nytta för minst två medlemsstater och minst ett tredjeland, samt bidrar till unionens mål. Kommissionen har också föreslagit att gränsöverskridande olje- och gasledningarna inte längre ska omfattas av förordningen.

Förenklade administrativa förfaranden

Vidare föreslås en reviderad ram för styrning för att förbättra infrastrukturplaneringsprocessen samt åtgärder för att förenkla de administrativa förfaranden, påskynda projektgenomförandet, förkorta tillståndsförfaranden för PCI samt undvika förseningar i projekt som underlättar energiomställningen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Regeringen analyserar för närvarande förslagets effekt på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Utgångspunkten är att eventuella kostnader som kommande förslag kan leda till för den nationella budgeten ska finansieras inom befintliga ekonomiska ramar. Utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten behöver finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen (MFF).

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar revideringen av TEN-E-förordningen för att anpassa den till den gröna given och målet om klimatneutralitet senast 2050.

Regeringen välkomnar att infrastrukturkategorin för olja och gas är borttagen.

Regeringen välkomnar att vätgas inkluderas som en ny infrastrukturkategori i förordningen. Regeringen bedömer att vätgas är en av flera tekniker som på sikt kommer att krävas för att hantera de svåraste utmaningarna för att uppnå

klimatneutralitet. Det är dock viktigt att kategorin inte stödjer fossila tekniker eller vätgas tillverkad från naturgas. I övrigt bör all fossilfri el från nätet kunna användas till vätgasproduktion.

Regeringen anser att initiativ för vätgas, elektrobränslen och andra långsiktiga lösningar inte får leda till minskat fokus på att nå EU:s klimatmål till 2030.

Regeringen välkomnar även att förordningen inkluderar havsbaserade förnybar energi som en ny infrastrukturkorridor.

Regeringen anser att en ökad utbyggnad av havsbaserad förnybar energi kan bidra till den gröna givens mål om en klimatneutral och konkurrenskraftig ekonomi senast 2050.

Regeringen anser övergripande att energiomställningen i högre grad än tidigare bör drivas genom att EU:s ramverk i kombination med nationella styrmedel gör det dyrare att släppa ut växthusgaser från fossila bränslen och därmed påskyndar en marknadsdriven energiomställning som möjliggör industriell konkurrenskraft och nya arbetstillfällen kring lokala lösningar.

Regeringens position om en kraftigt minskad EU-budget och en stabiliserad EU-avgift kvarstår. I det fall det föreligger goda argument för att eventuella marknadsmisslyckanden också behöver finansieras av budgetära medel anser Sverige att detta ska finansieras genom omprioriteringar.

Regeringen anser generellt att energisektorns omställning till klimatneutralitet måste genomföras på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas officiella ståndpunkter om de olika delarna i förslaget är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Någon remissbehandling av förslaget har ännu inte genomförts.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 170 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt föreskriver att unionen ska bidra till upprättandet och utvecklingen av transeuropeiska nät, även inom området energiinfrastruktur.

TEN-E-förordningen är baserad på artikel 172 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vilken föreskriver den rättsliga grunden för att anta riktlinjer som täcker målen och prioriteringarna av åtgärder som planeras inom området för transeuropeiska nät.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen bedömer att förslagen är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen och regeringen har inte identifierat några delar av förslaget som tydligt strider mot subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

PT ORDF avser nå en allmän inriktning vid TTE-rådet den 22 juni.

4.2 Fackuttryck/termer